

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2012/26 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/81

Karar Günü:2.5.2013

R.G. Tarih-Sayı:29.06.2013-28692

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK VE ESAS İNCELEME

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Selim ERDEM tarafından heyete sunulan ilk ve esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sayıştay Başkanlığı tarafından Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda; 2011 yılı itibariyle Genel Merkez ile birlikte 36 il ve 52 ilçede teşkilatlanan Partinin, 2011 yılı hesabıyla ilgili olarak, partinin il ve ilçe örgütlerinin 2011 yılında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmadığına dair yazı, Genel Merkez kesin hesabı, birleştirilmiş kesin hesap, partinin 2011 yılında taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır mal ve menkul kıymet elde etmediğini gösteren yazı ile 2011 yılı kesin hesaplarının incelenip birleştirildiği ve onaylandığına ilişkin Parti Meclisi kararını gönderdiği tespit edilmiştir.

Sayıştay Başkanlığı 21.3.2013 günlü yazısı ile Partinin il ve ilçe teşkilatlarının 2011 yılında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmaması hususunu Partiye sormuş; Parti yetkilileri de göndermiş oldukları 5.4.2013 günlü, 2013/01 sayılı cevap yazısında, maddi imkansızlıklar nedeniyle il ve ilçe teşkilatları tarafından hiçbir yer kiralanmadığı, dolayısıyla kira gideri dahil hiçbir gider yapılmadığı ve gelir tahsil edilmediği, dolayısıyla yapılmayan giderlerin ve tahsil edilmeyen gelirlerin hesaplara aktarılmasının da mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutar partiye bağış geliri ve karşılığı da kira gideri olarak kaydedilmelidir.

Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

7.8.2006 tarihinde kurulmuş olan ve 2011 yılı itibariyle genel merkez ile birlikte 36 il ve 52 ilçede teşkilatlanan Partinin, il ve ilçe örgütlerinin 2011 yılında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmaması hayatın olağan akışına uygun değildir.

2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde de siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı

olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak, karşılığını da genel yönetim gideri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dahil etmesi gerekir.

Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

2820 sayılı Kanun'un;

73. maddesinde, *"Parti merkezi ve bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar. İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"*,

74. maddesinde, *'Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler'*

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.'

75. maddesinde, *'Anayasa Mahkemesi, kesin hesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilir. Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar... Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.'*

111. maddesinin birinci fıkrasında da, *'Siyasi partilerin;'*

c) 75 inci madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

'verilir.'

hükümlerine yer verilmiştir.

Siyasi partilerin parti merkezi ve iller teşkilatı tarafından hazırlanan yıllık kesin hesapları, merkez karar ve yönetim kurullarınca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir. Siyasi partilerin, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, siyasi parti kesin hesaplarının denetimini, partilerin merkez karar ve yönetim kurullarınca incelenerek karara bağlanıp birleştirilmiş kesin hesaplar üzerinden yapmaktadır. Bu nedenle, siyasi parti kesin hesaplarının denetiminin yapılabilmesi için, parti merkez ve il örgütlerinin kesin hesaplarının 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak hazırlanması ve bu

kesin hesapların parti merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanması ve birleştirilmesi gerekir.

Parti, il örgütlerinin 2011 yılı kesin hesabının 2820 sayılı Kanun çerçevesinde denetiminin yapılmasını sağlayacak düzeyde bilgi ve belge ibraz etmemiştir. Bu haliyle Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenip denetlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle, Parti hesabının 2820 sayılı Kanun hükümleri gereğince kabul edilmemesi ve hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

III- SONUÇ

Türkiye Müdafaa-i Hukuk Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Gelir ve gideri olmadığı beyan edilerek herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Partinin 36 il ve 52 ilçe örgütünün hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2011 yılı birleştirilmiş kesin hesabının 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sunulmadığına ve kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

2- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca da yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Mehmet ERTEN
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU

Esas Sayısı:2012/26 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/81

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ